■ روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران ■ صاحب امتیاز: سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران ■ مدیر مسئول: مهدی گیوه‌کی

یکشنبه ۱۳ آذر ۱۴۰۱ | ۹ جمادی‌الاولی ۱۴۴۴ | ۲۰ صفحه | سال بیست‌وسوم - شماره ۶۳۷۲ | Sunday - Dec 4 , 2022

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹ ■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱
■ دورنگار تحریریه: ۲۳۰۰۴۴۳۳ ■ سازمان توزیع: ۶۱۹۳۳۱۱۵ ■ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۶۱۹۳۳۱۱۵ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰ ■ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰
■ تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴ ■ چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم
■ شاپا: ISSN1735-3637 ■ پایگاه اطلاع‌رسانی روزنامه: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

حکمت

امام کاظم (ع)

زیانکار، کسی است که ساعتی از عمر خویش را باخته است.

بحارالانوار

نکته روز

اسلحه روی قلب آمریکا

ثبت بالاترین میزان مرگ ومیر ناشی از سلاح گرم در آمریکا

آمریکا در بحبوحه افزایش خشونت و مالکیت اسلحه در طول سه دهه گذشته شاهد بیش از یک میلیون تلفات ناشی از سلاح گرم بوده و میزان مرگ و میر ناشی از سلاح‌های گرم در سال ۲۰۲۱ به بالاترین میزان در ۲۸ سال گذشته رسیده است.

براساس مطالعه‌ای که به تازگی در مجله پزشکی جامانت‌ورک منتشر شده است، از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۲۱، یک میلیون و ۱۱۰ هزار و ۴۲۱ مورد مرگ و میر مرتبط با سلاح گرم در این کشور رخ داده، که نزدیک به ۸۶ درصد از آنها در میان مردان بوده است. میزان مرگ و میر به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر در سال، پس از آن که در سال ۲۰۰۴، به ۱۰/۱ نفر رسید شروع به افزایش کرد و با افزایش ۴۵/۵ درصدی به ۱۴/۷ نفر در سال ۲۰۲۱ رسید. اریک فلگلر، یکی از پژوهشگران این مطالعه، که مسئولیت صحت داده‌ها و دقت‌تجزیه و تحلیل داده‌ها را بر عهده دارد، می‌گوید: تلفات ناشی از سلاح گرم در طول همه‌گیری کووید به طرز چشمگیری افزایش داشته است. فلیگلر، دانشیار اطفال و طب اورژانس در دانشکده پزشکی هاروارد و پزشک اورژانس در بیمارستان کودکان بوستون است. او می‌گوید عوامل متعددی از جمله بحران شدید اقتصادی، بحران سلامت روانی و افزایش قابل توجه فروش سلاح گرم در این امر نقش داشته‌اند.

این پژوهش همچنین بر اختلاف فزاینده در میزان مرگ و میر ناشی از سلاح گرم در میان گروه‌های نژادی و قومی تاکید کرده است. قتل در میان مردان سیاهپوست غیراسپانیایی بین ۲۰ تا ۴۰ سال و خودکشی در میان مردان سفیدپوست غیر اسپانیایی ۷۰ ساله یا بیشتر، رواج بیشتری دارد. تفاوت‌ها در حداکثر میزان مرگ و میر به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر در سال به سبب قتل در میان زنان بالاتر بود، به طوری که زنان سیاهپوست غیراسپانیایی‌تبار در سال ۲۰۲۱ با حداکثر میزان مرگ و میر ۱۸/۲ مورد، زنان اسپانیایی تبار با ۳/۷ مورد مرگ و میر، و زنان غیراسپانیایی سفید با ۲/۲ مورد جان خود را از دست دادند. پژوهشگران اعلام کردند افزایش مرگ و میر در میان زنان، به طور چشمگیرتر در زنان سیاهپوست، نقش غم‌انگیز و شناخته‌شده‌ای را در آماری که بیشتر مردان را در بر می‌گیرد، ایفا می‌کند. فلیگلر گفت: زنان ممکن است در بحث گم شوند، زیرا بسیاری از قربانیان مرد هستند.

این پژوهش پس از دو مورد تیراندازی گسترده در آمریکا انجام شد که بحث در خصوص سیاست‌های مربوط به سلاح گرم در این کشور را دوباره برانگیخت. هفته گذشته، یک مدیر شیفت شب در یک فروشگاه والمارت در چساپیک، ویرجینیا، در داخل سوپرمارکت تیراندازی کرد که بر اثر آن شش نفر کشته و چهار نفر دیگر زخمی شدند و سپس خودکشی کرد. همچنین پیش از آن یک مرد مسلح با تفنگی از نوع ای‌آر در یک باشگاه شبانه در کلرادو تیراندازی کرد که بر اثر آن پنج نفر کشته و ۱۹ نفر دیگر زخمی شدند. جو بایدن، رئیس جمهور آمریکا هفته گذشته گفت: «از این تیراندازی‌ها خسته شده‌ام. ما باید قوانین بسیار سختگیرانه‌تری درباره سلاح‌های گرم داشته باشیم.» با این حال، بعید است که ممنوعیت سلاح‌های تهاجمی در آینده نزدیک توسط کنگره آمریکا تصویب شود. جمهوریخواهان در دوره بعدی کنترل مجلس نمایندگان را به دست خواهند گرفت و این مساله تصویب قانون کنترل اسلحه را تقریبا غیرممکن می‌کند. در سنا، گرچه دموکرات‌ها اکثریت خود را حفظ کردند، اما آنها رای کافی برای غلبه بر مشکلات و تصویب مقررات جدید اسلحه ندارند. پس از تشکیل کنگره جدید در اوایل سال آینده، جمهوریخواهان در کنگره آمریکا احتمالا با دموکرات‌ها درباره مسائل مربوط به اسلحه در برابر هم قرار می‌گیرند.

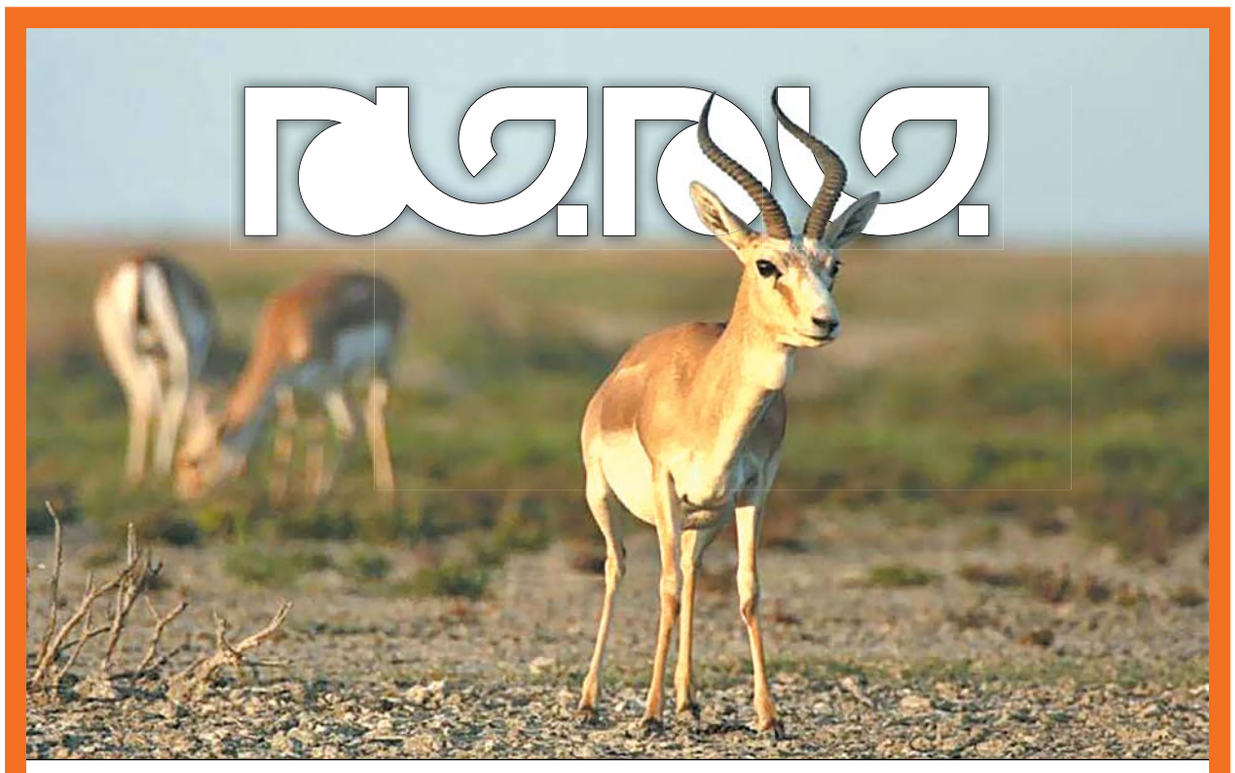

دشت‌هایی خالی از حیات

پیامدهای خشکسالی بر حیات‌وحش ایران چیست؟

موضوع خشکسالی دارد از فرط تکرار عادی می‌شود، اما هر بار و هر روز نشانه‌های این اتفاق در حوزه‌های مختلف بروز پیدا می‌کند؛ از خالی شدن سکنه روستاهای دچار تنش آبی و کوچ اجباری مردمان آن مناطق به حاشیه شهرها گرفته تا حالا که این چالش بلای جان حیات‌وحش این سرزمین شده است. همین چند ماه پیش مدیرکل حفاظت محیط‌زیست خراسان جنوبی گفته بود که در پناهگاه حیات‌وحش نایبندان و تنها در یک دره، شش لاشه تلف شده کل و بز مشاهده شد که به‌دلیل گرسنگی تلف شده‌اند، علفخوارانی که اغلب بالای ۹ سال بوده‌اند. این موضوع محدود به این منطقه نیست، از لارستان و ایلام گرفته تا یزد و اصفهان و سیستان، آنچه حالا حیات‌وحش این مناطق را تهدید می‌کند نه شکار که بی‌آبی و خشکسالی است. به راه افتادن پویش‌هایی در یک دهه اخیر برای علوفه‌رسانی به آنها هم فقط مرهمی کوتاه‌مدت بوده، نه راهکار و چاره‌ای اساسی؛ چراکه به گواه آمارهای رسمی خشکسالی باعث شده که علوفه قابل برداشت در کشور نسبت به میانگین بلندمدت آن تا ۴۰ درصد کاهش پیدا کند. رویه کاملا عیان است؛ آبی نیست و بارش‌ها کم شده است، تغییرات اقلیمی و گرم شدن هوا و استفاده بی‌رویه از منابع زیرزمینی و از میان رفتن منابع پایه باعث از بین رفتن پوشش گیاهی دشت‌ها شده، علوفه‌ها کاهش پیدا کرده و چیزی برای حیات‌وحش این مناطق باقی نمانده است. آهوان سرگردان در پی غذا برای زنده‌ماندن همه خطرات را به جان خریده‌اند و به حاشیه مزارع می‌آیند، خرس‌های سیستان کوچ می‌کنند و ماهیان لارستان در گل‌ولای باقیمانده از تالاب‌ها جان می‌دهند. این تنها چالش مهم محیط زیستی کشور نیست، در چند ماه گذشته با توجه به تغییرات اقلیمی، خشکسالی و آتش‌سوزی‌های ناشی از آن، شرایط جنگل‌ها و تالاب‌ها آن‌قدر بحرانی بوده که باعث نگرانی حیات‌وحش این سرزمین شود.

امروز مهم‌ترین عامل تهدید حیات‌وحش ایران، خشکسالی است چرا که تداوم و استمرار خشکسالی در سال‌های اخیر به ایجاد محدودیت در منابع غذایی حیات‌وحش به‌ویژه برای گوشتخواران و گربه‌سانان منجر شده است. عیسی کلانتری، رئیس پیشین سازمان حفاظت محیط زیست هم مهم‌ترین مشکل حیات‌وحش ایران را از «دست دادن خوراک به‌دلیل خشکسالی و کم‌آبی» دانسته و گفته بود: «اگر علفی نباشد شکاری برای حیوان گوشتخوار نخواهد بود. وقتی علف نباشد جمعیت حیوان علفخوار مانند خرگوش، جبیر و... کاهش می‌یابد و به همین‌ترتیب حیوان گوشتخوار نیز گرسنه خواهد ماند.» آمارهای منفی ایران در این حوزه بسیار است، خروجی این آمارها به مفهوم خلوت‌تر شدن دشت‌های این سرزمین از هرگونه حیات‌وحشی است. طی دو دهه اخیر ۴۵ میلیارد مترمکعب از آب‌های تجدیدپذیر کم شده، میزان بارش‌ها در کشور به کمتر از ۲۰۰ میلی‌متر رسیده و این در حالی است که شدت تبخیر به ۲/۵ تا ۳ متر رسیده است، یعنی در حالی ۰/۲متر بارش داریم که شدت تبخیر ۳ متر است و اختلاف ۱۵ برابری دارد.

اولین پیامد تداوم خشکسالی‌ها برای جمعیت حیات‌وحش مناطق مختلف ایران ترک زیستگاه از سوی این حیوانات است. یک فقره آمار رسمی در این حوزه نشان می‌دهد که آمار حیات‌وحش فقط در قمیشلوی اصفهان ۷۰۰۰ بوده است که در شرایط خشکسالی حداقل ۲۰۰۰ از این گونه‌ها مهاجرت کرده‌اند. همین مهاجرت هم پیامدهای بسیاری در پی دارد و باعث برهم خوردن چرخه زیستی در این زیستگاه‌ها می‌شود. افشین علیزاده عضو هیأت علمی دانشگاه تهران به جام‌جم می‌گوید: «مهاجرت گونه‌های جانوری سبب مرگ تدریجی گونه‌های ضعیف به علت برهم خوردن چرخه زنجیرهای غذایی می‌شود.» آن‌طور که این کارشناس حیات‌وحش به جام‌جم می‌گوید: «تداوم این وضعیت، سبب تغییر اکوسیستم حیات‌وحش و اجبار گونه‌ها به مهاجرت از مناطق شده و آنهایی که امکان مهاجرت طولانی‌مدت را ندارند نیز محکوم به فنا و مرگ تدریجی هستند.»

مهاجرت گونه‌های جانوری به‌دلیل نبودن علوفه و غذا برای همه آنها امکان‌پذیر نیست، حتی آن تعدادی هم که موفق به کوچ برای یافتن آب و غذا می‌شوند مخاطرات بسیاری را به جان خریده‌اند. اصلی‌ترین تهدید این گونه‌ها در پی مهاجرت، شکار است. مسئولان بسیاری طی چند سال اخیر به شکارچیان هشدار داده‌اند که به‌دلیل این مهاجرت‌ها اگر شکاری صورت بگیرد با آن برخورد قانونی می‌شود اما آنچه آشکار است این‌که خشکسالی نه فقط باعث کاهش تراز آب در اکوسیستم‌های آبی شده بلکه عملا حیوانات تشنه را به حاشیه روستاها کشانده و بساط شکار آنها را پررونق کرده است. هفت‌خوان مرگ‌آور و هولناک رسیدن به غذا برای جمعیت حیات‌وحش در پی خشکسالی‌ها ادامه دارد.

امروز در تاریخ

- آغاز جنگ بزرگ هند و پاکستان /۱۳۵۰
- سالمرگ تاج اصفهانی، استاد آواز ایرانی/۱۳۶۰
- روز بیمه
- شهادت فریدون ابوالحسنی /۱۳۶۴

واحه

عالم این خاک و هوا گوهر کفر است و فنا
در دل کفر آمده‌ام تا که به ایمان برسم

مولوی

اوقات شرعی

اذان ظهر: ۱۱:۵۴	غروب آفتاب: ۱۶:۵۱
اذان مغرب: ۱۷:۱۱	نیمه‌شب شرعی: ۲۳:۱۰
اذان صبح (فردا): ۵:۳۰	طلوع خورشید (فردا): ۶:۵۹

پیشخوان

گریزی از شکست نیست

شکست و پیروزی دو روی سکه در تمامی بخش‌های زندگی نه‌تنها انسان‌ها که هر جنبنده‌ای هستند. در بیشتر آثار ادبی، هنری، فلسفی و... همواره به پیروزی جلوه خاصی بخشیده شده و اگر از شکست سخن به میان آمده در جهت تسلی و القای قانون دروغین «هر شکست پلی به سوی پیروزی است» بوده است. البته نه این که در پس هیچ شکستی، پیروزی وجود ندارد؛ اما همیشه این طور نیست و گاه زندگی تماما سلسله مراتبی از شکست‌های مختلف است. والت ویتمن، شاعر پرآوازه آمریکایی، در شعر «آواز خودم» می‌گوید «زنده‌باد هر آن‌که ناکام مانده». او در این فراز با زیرکی نشان می‌دهد که ناکامی نه یک رخداد گذرا، بلکه وضعیت مستدام زندگی‌های ماست. با این حساب، شکست نه مقدمه پیروزی، که مقدمه‌ای است برای شکستی دیگر. فرهنگ بشری همواره ناکامی و شکست را بیراهه‌ای می‌دانسته در حاشیه جاده اصلی موفقیت و کامیابی، اما جو موران در این کتاب ناکامی را وضعیتی اصیل می‌داند و ما را به بصیرتی فرامی‌خواند که ساموئل بکت سرلوحه زندگی‌اش قرار داده بود: «در جوانی ناامید شو و پشت سرت را نگاه نکن». موران با نگاهی تیزبین تصور ما از اسوه‌های موفقیت و کامیابی را واژگون می‌کند و نشان می‌دهد که چگونه سرگذشت آنها نیز از شکست آغاز شد و به شکست انجامید. او ادبیات، فلسفه و روان‌شناسی را به هم می‌آمیزد تا نیروی تسلی‌دهنده و امیدبخشی را آشکار کند که در پس ناکام‌ماندن نهفته است. به تعبیر موران، کلام تسلی‌بخش هم آرام‌مان می‌کند و هم سر ذوقمان می‌آورد؛ پس ای هم‌قطارانِ ناکام، به پیش! کتاب «گریزی از شکست نیست» در سال جاری توسط انتشارات ترجمان روانه بازار شده است.

نوشته: جوموران

پرسه

کشورهایی که از جام محروم شدند

روس‌ها که سال ۲۰۱۸ میزبان جام‌جهانی فوتبال بودند، به جام‌جهانی ۲۰۲۲ قطر راه پیدا نکردند. فیفا تیم‌ملی این کشور را به دلیل درگیری این کشور با اوکراین، از جام‌جهانی محروم کرد. اتفاقی که با مخالفت‌هایی هم همراه بود. مخالفان معتقد بودند که اگر قائل به سیاسی نبودن ورزش هستیم (که فیفا معتقد به آن است) نباید مسائل سیاسی را در این روند دخیل کنیم اما با همه این اوصاف تصمیم فیفا بر این بود که تیم‌ملی فوتبال روسیه حق حضور در جام‌جهانی را نداشته باشد. البته روسیه نخستین کشوری نیست که به دلایلی از شرکت در جام‌جهانی محروم می‌شود. با اسکن کد روبه‌رو با این کشورها آشنا شوید.

کیوآرکد را اسکن کنید

روزگار مسن‌ترین موجود زنده جهان

پیرترین لاک پشت جهان، تولد ۱۹۰ سالگی خود را در جزیره سنت‌هلنا، در اقیانوس اطلس جشن می‌گیرد. جاناتان که نامش اوایل سال ۲۰۲۲ وارد کتاب رکوردهای گینس شد، سال ۱۸۳۲ متولد شده است (این تاریخ تقریبی است) و از آن هنگام تاکنون شاهد وقوع حوادث مهمی در تاریخ بوده است. جاناتان شاهد ظهور و سقوط امپراتوری انگلیس، شروع و پایان دو جنگ جهانی و بسیاری دیگر از حوادث تاریخی بوده است. این جانور خزنده از سال ۱۸۸۲ در سنت هلنا زندگی می‌کند و سن آن تنها یک تخمین است. عکسی که هنگام ورود او به جزیره گرفته شده نشان می‌دهد که او در آن زمان حداقل ۵۰ سال سن داشته است، اما احتمالا سنش بالاتر است.

کیوآرکد را اسکن کنید

عکس روز

عقوبت فوتبالی

کارمای فوتبال دیر و زود دارد اما سوخت و سوز ندارد. ۱۲ سال پیش وقتی غنا با شیطنت لوئیس‌سوارز نتوانست به نیمه‌نهایی جام‌جهانی صعودکرده و عنوان اولین تیم آفریقایی تاریخ در این مرحله را از آن خود کند، غنایی‌ها ۱۲ سال صبر کردند تا انتقام آن را بگیرند. هر چند این بار هم آنها نتوانستند در زمین باعث ناکامی اروگوئه شوند اما چند کیلومتر آن‌سوتر تیم کره‌جنوبی توانست این انتقام را از سوارز بگیرد تا دوربین‌ها لحظه اشک ریختن او را ثبت کنند. تصویری که هر شهروند غنایی حتما یک نسخه از آن را در گوشه‌ای از خاطراتش نگه خواهد داشت.

چهارراه

نگاهی به برخی از عجیب‌ترین مرگ‌های دنیای معاصر

مرگ در می‌زند

مرگ بخشی از فرآیند زندگی است. این را همه ما می‌دانیم؛ اما شاید برای بسیاری اندیشیدن در موردش سخت و گاه غیرممکن باشد. اما باید پذیرفت که از مرگ گریزی نیست. همه ما دیر یا زود باید این پهنه خاکی را ترک کنیم. شیوه‌های مردن کم نیست؛ از بهترین و کم دغدغه‌ترینش که مرگ در بستر بیماری و در اثر کهولت سن است گرفته تا مرگ‌های شکوهمند در انواع و اقسام میدان‌های مبارزه برای خدمت به میهن و گاه کل بشریت. اما در این بین مرگ‌هایی دیده می‌شود که نه شکوهمندند و نه آسان؛ بلکه عجیب، غیرعادی و گاه خنده‌دار هستند. داستان‌های پیرامون مرگ‌های عجیب و غریب کم نیستند. قصه‌هایی که با شنیدن‌شان خنده سر می‌دهید اما بهتر است سریع توبه کنید! بسیاری از این مرگ‌های غیرعادی سبب مشهورشدن متوفی پس از درگذشت شده‌اند. به عنوان مثال اگر زئوکسیس، نقاش یونانی قرن‌پنجم پیش از میلاد، پس از تماشای نقاشی خودش از فرط خنده زیاد نمی‌مرد شاید ما امروز حتی اسمش را هم به عنوان نقاش نمی‌بردیم. یا برای ما بین سر ویلیام گالوی که در اواخر قرن نوزدهم عضو پارلمان بریتانیا بود با سایر نمایندگان چه فرقی وجود داشت اگر او با شلغم کشته نمی‌شد! سلسله مرگ‌های عجیب و غریب در عصر حاضر هم وجود دارند که در اینجا به چند نمونه اشاره می‌کنیم:

مرگ در اثر سلفی

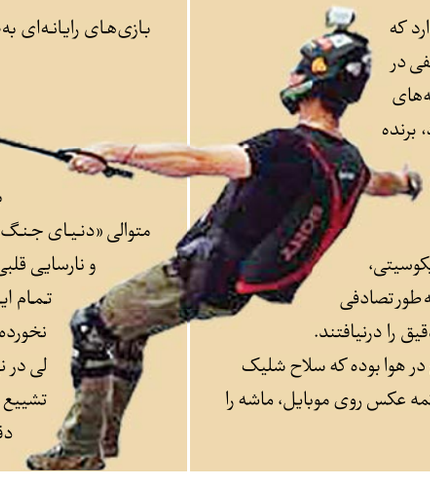

سلفی‌گرفتن چنان در دنیای امروز رواج دارد که برخی نوجوانان و جوانان گاه تا ۳۰۰ عکس سلفی در روز از خود می‌گیرند. در دنیای پررقابت شبکه‌های اجتماعی، هر کس سلفی متفاوت‌تری بگیرد، برنده جایزه توجه بیشتر از سوی مخاطبان می‌شود. یکی از این عاشقان سلفی اما کار دست خودش داد و به دیار باقی شتافت!

اسکار اوترو آگیلار، جوان ۲۱ ساله اهل مکزیکوسیتی، سال ۲۰۱۴ هنگام گرفتن یک سلفی با سلاح پر به طور تصادفی به سر خود شلیک کرد. کارشناسان علت دقیق را درنیافتند. ممکن است آگیلار در حال تکان‌دادن سلاح در هوا بوده که سلاح شلیک و به سر او اصابت کرده یا به جای زدن دکمه عکس روی موبایل، ماشه را چکانده است!

مرگ بر اثر بازی‌های آنلاین

بازی‌های رایانه‌ای به‌طور چشمگیری تکامل یافته‌اند. در واقع اکنون این امکان برای هر کسی وجود دارد که یک شخصیت مجازی به صورت آنلاین بسازد و با میلیون‌ها کاربر دیگر از سراسر جهان تعامل داشته باشد و بازی کند. لی سئونگ کره‌ای پس از ۵۰ ساعت جلسه متوالی «دنیای جنگ»، که یک بازی آنلاین عظیم چند نفره است، بر اثر کم‌آبی و نارسایی قلبی درگذشت. این مرد ۲۸ ساله چنان مشغول بازی بود که در تمام این مدت آب بسیار کمی دریافت کرده و عملا هیچ غذایی نخورده بود.

لی در نهایت از خستگی از پا درآمد و اندکی بعد از دنیا رفت. مراسم تشییع جنازه او به صورت آنلاین، با حضور بیش از ۲۰۰۰ بازیکن و یک دقیقه سکوت مجازی برگزار شد!

احتراق خود به خود

کمتر کسی است که عاشق صندلی‌های راحتی گهواره‌ای نباشد و نخواهدکمی رویش لم داده و با تکان‌هایش به خوابی لذتبخش فرو برود. اما صندلی راحتی مری هاردی ریزر مادربزرگ مهربان را به خاکستر بدل کرد!

هنگامی که بدن آتش می‌گیرد، چربی و جامدات قابل احتراق کافی برای سوزاندن کامل دارد؛ به این اتفاق «اثر فتیله» می‌گویند. تنها چیزی که از این مستمری بگیر نگون‌بخت باقی مانده بود، پای چپ و جمجمه کوچک‌شده او بود. در مورد مری، اعتقاد بر این است که در زمانی که سیگار می‌کشیده به خواب رفته، پتویش را و در نهایت خود را آتش زده است. بدن می‌تواند تا هفت ساعت به این شکل بسوزد.

این آتش‌سوزی‌ها اغلب به قدری متمرکز هستند که مبلمان اطراف آن به سختی توسط شعله‌های آتش آسیب می‌بینند.

مرگ بر اثر حماقت

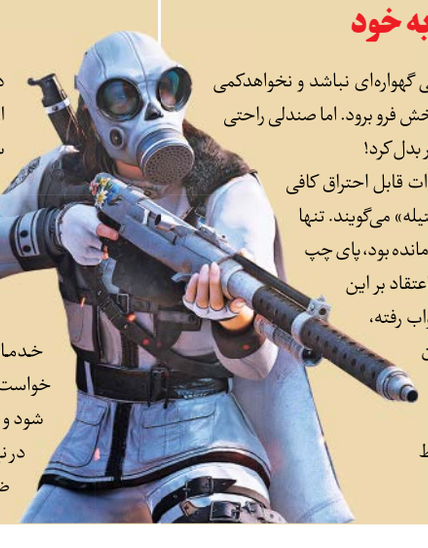

در بسیاری از کشورها پس از وقوع جرم‌های کوچک و در اولین ارتکاب، فرد محکوم به انجام خدمات اجتماعی براساس ساعت‌های معین می‌شود. ظفر کوزو جوان ۲۴ ساله، اهل ارزروم ترکیه پس از محکومیت به انجام خدمات اجتماعی به علت آسیب‌رساندن به دیگران، تصمیم احمقانه‌ای گرفت.

ظفر در چهارم جولای سال ۲۰۱۹، قصد داشت با بستری‌کردن خود در بیمارستان، از محکومیت خدمات اجتماعی بگریزد. به همین دلیل او از یکی از دوستانش خواست تا از پشت دو بالش به او شلیک کند تا از قدرت شلیک کاسته شود و تنها مدتی در بیمارستان بستری گردد. حماقت ظفر سبب شد در نهایت کشته و دوستش نیز دستگیر شود. ظفر بهترین نمونه برای ضرب‌المثل «وقتی خربزه می‌خوری پای لرزش بنشین» است!